

Posamezna številka 6 vinarjev.

„DAN“ izhaja vsak dan — tudi ob nedeljah in praznikih — ob 1. uri zjutraj; v ponedeljkih pa ob 3. uri zjutraj. — Naročnina znaša: v Ljubljani v upravnistvu mesečno K 1'20, z dostavljanjem na dom K 1'50; s pošto celoletno K 20'—, polletno K 10'—, četrtletno K 5'—, mesečno K 1'70. — Za inozemstvo celoletno K 30'—, — Naročnina se pošilja upravnistvu. — Telefon številka 118.

DAN

NEODVISEN POLITIČEN DNEVNIK.

Posamezna številka 6 vinarjev.

Uredništvo in upravnistvo: Učiteljska Tiskarna, Frančiškanska ulica št. 8. Dopisi se pošiljajo uredništvu. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plača: peti vrsta 15 v, osmrtnice, poslana in zahvale vrsta 30 v. Pri večkratnem oglaševanju pe- pust. — Za odgovor je priložiti znamko. Telefon številka 118.

Vabilo na naročbo.

Slavno p. n. občinstvo vladno vabilo na novo naročbo, stare p. n. naročnike pa, katerim je potekla koncem meseca naročnina, prosimo, da jo o pravem času obnove, da pošiljanje ne preneha in da dobe vse številke

„DAN“

velja v Ljubljani na dom dostavljen: Vse leto . K 18—, Četrta leta . K 4'50 Pol leta . K 9—, En mesec . K 1'50 V upravnistvu prejemati na mesec K 1'20. S pošiljanjem po pošti v Avstriji velja: Vse leto . K 20—, Četrta leta . K 5—, Pol leta . K 10—, En mesec . K 1'70 Za Nemčijo vse leto K 24, Za Ameriko in druge dežele vse leto 30 K. Naroča se lahko z vsakim dnem, a hkratu se mora poslati tudi naročnino, drugače se ne oziramo na naročilo. Pri reklamacijah naj se navede vedno dan zadnjega plačila naročnine. List se ustavlja 10. dan po potekli naročnini brez ozira in vsakemu, kdor je ne vpošlje o pravem času.

Upravnistvo „DNEVA“.

Dvoino mnenje.

Zdaj sem stopil na glavo kače; pod kačo razumem Srbijo.

Besede grofa Andras-syja dne 13. julija 1878.

Soglasil sem z okupacijo Bosne, ker bo grob Avstrije na Balkanu.

Besede kneza Gorčakova po berl. kongresu leta 1878.

Ko se je grof Andras-sy vračal z berlinskega kongresa, je izpregovoril gorenje znamenite besede — in njegovo mnenje so imeli tudi drugi, ki so soglašali z njegovo politiko.

Ko se je knez Gorčakov vrnil z berlinskega kongresa v Rusijo, so mu očitali, da je bil preveč popustljiv in knez Gorčakov je opravičil svojo popustljivost z navedenimi besedami. Z njim so bili istega mnenja oni, ki so soglašali z njegovo politiko.

Moramo reči, da se je v Avstriji in v Rusiji ohranilo do danes mnenje obeh teh politikov kot merodajno. V Avstriji so vedno mislili, da je protisrbska politika za državo edino pravo — da se na ta način stopa »kači na glavo«, v Rusiji so vedno mislili, da bo taka politika grob Avstrije. Prefekto leto smo imeli dovolj prilike, da smo videli, kako si stojijo te dve mnenji nasproti. Obe državi gresta že od tistega leta 1878 svojo pot. In v znamenju tega konflikta sta stopili tudi v novo leto. Ali se bo letos kaj izpremenilo?

Leto 1912. zasluži v polni meri, da ga imenujemo jugoslovansko leto. Kaj je v primeri z njim ono leto 1878? Ko je berlinski kongres osnoval na

Balkanu nov državni sistem, nastala je tedaj neodvisna srbska in črnogorska država. Pa 78. leto je končalo za Slovanstvo neugodno, kajti veliki Bismark je uničil Ignatjevo delo. V Berlinu so izrekli iz turškega državnega telesa ne velike Bolgarije sanstefanskega miru, ampak odvisno kneževino manjšega obsega, ko je bila ona, katere meje so bile določene tik pred Carigradom. Bila je to želena Bismarkova volja, ki je v interesu Nemčije zabranila, da bi se bilo že tedaj končno rešilo vstopno vprašanje v prilog Jugoslovanom. Dolgi trideset let je nemški narod zaviral naravni razvoj na Balkanu. Strašno je bilo trpljenje slovanse raje, vse grozote turških zdivjanosti so morali neodrešeni balkanski Slovani prepeti, dokler ni prišel tudi za njih osvobodjen dan. In vsa ta več kot tridesetletna nepopisna muka samo zaradi tega, ker je Nemčija videla v Turčiji najvarnejšega zastopnika svojih interesov, svoje osvajalne politike na Balkanu. Balkan je most v Azijo in tam v plodoviti Mesopotamiji si skuša nemštvo ustvariti za svoje sinove, ki doma ne najdejo kruha, drugo domovino. Ti veliki načrti so pa bili v polni meri samo tedaj izvedljivi, ako je Balkan ostal pod turško grozovlado. Vse turške krvoločnosti so se odigravale pod patronanco veselil. Nemčije in naše ljube Avstrije. Na Balkanu mora ostati vse pri starem, to je bila velika državniška modrost Berlina in Dunaja.

In zakaj? Seveda, da bi množili svojo lastno silo.

Ko je prišla aneksija — so se pa vendar ustrašili. Kaj pa če s tem zraste število Slovanov v Avstriji? Kam bomo z njimi? Tako se avstrijsko-nemška protislovanska politika ni strinjala z državno osvojevalno politiko na jugu. Stopali so na glavo kači — toda strli je niso.

Nasprotno je Rusija igrala tudi od leta 1878. popustljivo politiko — toda grob se ni pokazal — ali pa ga niso videli.

Tako čakamo od dne do dne — eni na kačo — drugi na grob. Dasi besede diplomatov niso vselej najduhovitejše, bi se dalo vendar navedenim besedam pripisati velik pomen.

Zdi se pa vendar, da se zadnje čase skuša politika obrniti v drugo smer. To bi bilo svetovati. Ako bomo še nadalje stopali zmij na glavo, se res lahko zgodi, da bo to imelo slab konec.

Danes koncert RAVNIK-RIJAVEC v „Mestnem domu“.

T. G. MASARYK:

Naše trgovinske zveze s Srbijo.

(Praški »Čas« prinaša zanimivo studijo prof. Masaryka, ki se je zadnje čase mudil tudi v Belgradu in je skušal ugodno uplivati za nadaljni razvoj slovanske trgovine na Balkanu.)

Srbija je poleg Švice edina dežela v Evropi, ki nima morja. Zato je razumljivo, da hoče Srbija tako energično dobiti pristanišče ob Adriji — saj je bilo to pristanišče ob Adriji tudi prvi cilj osvobodilnega boja proti Turčiji. Okupacija Sandžaka in Stare Srbije je približala Srbijo k morju in tako je bila zasedena tudi severna Albanija do Drača. Kako se konča diplomatsko posvetovanje glede srbskega pristanišča ob Adriji — to lahko pustimo na strani — nasprotno naj bo povdarjano, da je colna vojna, ki so jo proti Srbiji vodili gr. Soluchowski in za njim Aehrenthal — Srbom šele prav pokazala vrednost lastnega pristanišča ob Adriji.

Pred to vojno (pred l. 1908.) so bili Srbi navajeni oddajati svoje blago — posebno živino — na Ogrsko in v Avstrijo, in so se zadovoljili z zelo nizkimi cenami, ki so jim bile zagotovljene, colna vojna in njene žrtve pa so prebudile Srbe iz njih privajene ponižnosti — in so jih prisilile, da so poskakali preko Soluna pot v Egipt in na Vzhod — in da bi tudi svoje surovine izdelovali doma. Ta vojna je sicer iz Srbije naredila industrijsko deželo — vendar so nastale oz. se izpopolnile razne vrste podjetij, n. pr. tovarne za slano, tovarne za sladkor, tovarne za steklo, pivovarne, tekstilne tovarne itd.

Treba je pomisliti tudi na to, da na jugu dežele rastejo obrtni zavodi, ker so na razpolago poceni vodne sile. Isto velja za novo pridobljene dežele, s čimer se razume smer pravi Avstriji. Prav res ne moremo vzeti Srbom za zlo, ako hočejo v Belgradu postaviti Goluchowskemu in Aehrenthalu spomenik, kakor se v šali govori.

Srbija je kmetijska zemlja v pravem pomenu besede in more nuditi svojim odjemalcem samo zemeljske pridelke. Rudarstvo razven pridobivanja medi je slabo in bo le počasi rastlo. Uvoz in izvoz zadnjih dveh let kažejo sledeče številke:

	1911	1910
Izvoz	116,916.325	98,388.028
Dovoz	115,425.415	84,695.641

Kljub balkanskim zmešnjavam je srbsko gospodarstvo napredovalo. Trgovska zveza z Avstro-Ogrsko je vplivala v vsakem oziru ugodno — ker je prinesla mir v trgov-

no. Ni preveč, ako trdimo, da bo izvoz in dovoz v Srbiji v nekaj letih dosegel 200 milijonov. Nove dežele bodo potrebovale mnogo investicije — stavile se bodo železnice, ceste, mostovi, treba bo novih poslopij, šol, Srbija bo iskala posojila in podpisovala pogodbe.

Pomen Srbije za avstr. obrt finance mora biti jasen vsakemu, kdor le malo primerja številke. Da bo Srbija mnogo kupovala — kaže tudi vojna, kajti Srbija je bila dobro pripravljena — pri čemur ji je najbrže pomagal Pariz.

Kakor kažejo podatki, se je Srbija trgovsko zvezala s Francijo in je stopila v prijateljsko zvezo z zapadnimi državami — in z Nemčijo.

Ako hoče Avstrija biti deležna teh trgovskih zvez — je prvi predpogoj politično prijateljsko razmerje. To se pravi, da se mora domača politika proti Srbo-Hrvatom izpremeniti — in tudi razmerje do Srbije mora biti drugače. Vem, da tu vplivajo tudi drugi vzroki (Mažarska politika in agrarci).

Prav zato mora biti srbski pristan ob Adriji le dobiček, ker bo šel tam skozi izvoz gospodarskih pridelkov na zapad — obenem pa večje Avstrijo čez Trst; Mažarom se te zveze ni treba posebno bati, ker imajo Reko.

Londonska konferenca hoče dati Srbom pristanišče in trgovsko zvezo tega pristanišča; — dobro! Kaj pa dobi Srbija od Avstro-Ogrske? Ali je bilo res treba braniti Srbom lastni pristan na Adriji z re-pom severne Albanije.

Londonske konference.

OSMA SEJA.

London, 1. januarja. O današnji seji mirovne konference je izdan sledeči uradni komunik: Seji je predsedoval grški delegat, ministrski predsednik Venizelos. Turški delegati so predložili vnovič svoje protipredloge, o katerih se je razpravljalo. Glede nekaterih točk je prišlo do sporazuma, dočim je bila diskusija o drugih točkah odložena na prihodnjo sejo, ki se vrši v petek. »Reuter-Bureau« poroča, da bodo balkanski delegati razpravljali ta čas o zadnjih točkah.

London, 1. januarja. Zastopnik »Agence Havas« javlja: Turški delegati so na današnji seji najprej predlagali posredovanje velevlasti. Delegati balkanske zveze so se odločno izjavili proti temu, ker se hočejo pogajati s Turki direktno brez tuje intervencije. Turški delegati že popuščajo, posebno v vprašanju Macedonije in Epira. Vprašanje Tracije, zlasti določitev turško-bolgarske meje,

ostane še odprto. Turki se hočejo o tem separatno pogajati z Bolgari, za egejske otoke pa stoji odločno na stališču, da morajo ostati v turški posesti.

Lodnon, 1. januarja. »Everning Standard« poroča, da je Turčija pripravljena odstopiti samo del Tracije, tako da se bodo morali bolgarski delegati glede Drinopolja in Soluna obrniti na velevlasti.

London, 1. januarja. Zastopnik »Havas« odločno dementira vest »Everning Standarda« kot popolnoma izmišljeno.

London, 1. januarja. Zastopnik »Exchange« je imel takoj po današnji seji razgovor z nekim grškim delegatom, ki je izjavil, da pomeni današnja seja znaten napredek. Turčija je pripravljena odstopiti Macedonijo in del Epira, zahteva pa, da se vprašanje Albanije reši s posredovanjem velevlasti. Prihodnja seja se vrši v petek.

Carigrad, 1. januarja. Po informacijah kompetentnih turških krogov so vzeli balkanski delegati predloge porte na zadnji mirovni seji z velikim nezadovoljstvom in nejevoljo na znanje, čeprav jih niso kategorično odbili. Včerajšnja vest v okrožnici porte, s katero se opozarja poslanike, naj opozore svoje vlade na njih obetanja glede vzdržanja statusa quo, je treba v toliko popraviti, da je bil ta korak sklenjen na predzadnji seji ministrskega sveta. Po seji ministrskega sveta so bile turškim delegatom poslale nove instrukcije. Turški predlogi gredo za tem, da se velevlastim izroči rešitev vseh onih vprašanj, ki so nastali vsled vojne, razen rešitev vprašanj Drinopolja in egejskih otokov, glede katerih se hoče Turčija pogajati direktno z balkansko zvezo. Akopprav so bile turške instrukcije jasne, vendar so turški delegati vkljub temu zahtevali nove instrukcije, ki so bile danes odposlane.

Sofija, 1. januarja. Vse vesti o tajnem obisku zastopnika bolgarske vlade v Carigradu so popolnoma brez vsake podlage. Bolgarska stoji na tem, da se sme Turčija pogajati le s celo balkansko zvezo.

AVSTRIJSKI IN RUSKI DEMARCHE V CARIGRADU.

Carigrad, 1. januarja. Avstrijski poslanik v Carigradu, grof Palavicini in ruski poslanik grof Giess sta včeraj posejila velikega vezirja Kiamil-pašo in mu izjavila, da je želja vseh velevlasti, da Turčija predloži balkanski zvezi mirovne pogoje, ki bodo sprejemljivi. Oba poslanika sta naglašala, da velevlasti pod nobenim pogojem ne bodo dovolile, da bi se vojna na Balkanu nadaljevala.

RUMUNSKA IN BOLGARSKA.

Bukarešt, 1. januarja. Bolgarska vlada je obvestila včeraj uradno ru-

LISTEK.

M. ZEVARO:

V senci jezuita.

(Dalje.)

»Ne, ne,« je zmajal z glavo, »saj itak ne more okrevati, četudi ni mrtev... Boljše je, da ga pustim tako...«

In hoteč se potrditi v svojem mnenju, je položil roko še enkrat na ranjenčevo srce.

To pot le razgrnil jopič bolj na široko.

V tej kretnji se mu je roka nenadoma doteknila papirja, skritega v prsnem žepu.

Lantné ga je zgrabil, razvil ga, preletel ga s pogledom in se jedva premagal, da ni zakričal na vse grlo od radosti, ki mu je vzklopela v srcu.

Tisti papir je bil pooblastilo z lastnoročnim podpisom kralja Francisa I.

»Dolet je otiel!« je zamrmral, čuteč, da je prebledel od mogočne živahnosti, ki jo je začutil v vseh svojih žilah.

Ozrl se je okrog sebe ter zagledal meniško haljo in kapuco, ki jo je bil Lojola vrgel v kot.

Vzel jo je, zavil jo v culo in planil na prosto.

XLVIII.

Poizkus.

Drugo jutro se je pojavil pred Konsjerzijo Lantné v Lojolovi halji, s kapuco potegneno na oči.

Po vnetosti straž v izkazovanju vojaških časti je posnel, da je moral Lojola delati pogoste posete v jetnišnici.

Čez par trenutkov je stal pred gospodom Iljem Lemahujem.

»Vidim, da prihaja prečastiti sam!« je vzkliknil ta. »Gotovo je opustil svoj včerajšnji namen, privesti nekoga s seboj...«

»Da,« je rekel Lantné.

»Ali želite videti jetnika, prečastiti?«

»Da.«

»Pospremem vas...«

»Kraljevski ukaz, ki ga imam pri sebi, mi daje polno oblast,« je dejal Lantné, izkušaje izpremeniti svoj glas, kolikor se je dalo; govoril je čisto in zamolklo.

»Tako je, prečastiti!« je odgovoril Lemahu in odprl bližnja vrata.

»Polno oblast! Vse smete storiti z njim, samo odvesti nam ga ne smete!«

Lemahu se je zagrohotal na vse grlo.

»Karkoli hočete,« je ponovil, »razen, če bi ga želeli vzeti s seboj na izprehod ob Seni...«

In ker se mu je zdela šala silno uspeša, je nadaljeval:

»A saj je prečastiti preveč v

skrbel za njegovo zdravje. Zinaj je mraz, in revež bi si utegnil nakopati pljučnico...«

Ko se je nasmejalo do sitega, je zavil gospod Ilj Lemahu v koridor, rekoč:

»Da pokažem prečastitemu pot.« Lantné je pokimal z glavo.

Napotila sta se v spremstvu stražnikov in ključarja.

»Rad bi ostal sam z jetnikom,« je dejal Lantné.

»Kakor vam je drago, prečastiti... toda opozarjam vas, da utegne biti nevarno.«

»Pogovoriti se imam z njim o važnih rečeh... Pazite, da ne bo nihče prisluškoval pri vratih...«

»Dobro... Če bi pa vendarle potrebovali pomoči...«

»Kaj potem?«

»Potem krepko udarite po vratih...«

»Velja...«

»Po želji vaše prečastitosti sem spravil jetnika v dostojno ječo. Kulon se zdaj nima za kaj pritoževati.«

Lantné si je med tem skrbno zapominal prehojeno pot, štel korake in si vtiskaval v spomin natančni načrt jetnišnice.

»Preselili ste ga drugam?« je dejal, zdrznivši se ob Lemahujevih besedah.

»Da, prečastiti.«

No, dobro; od danes naprej mu ni treba izpreminjati ničesar več.«

»Velja, prečastiti oče... Sva že tu.«

Lemahu je pomignil ključarju. Dedec je odprl masivna vrata, ki so okorno zaškripala s težkimi zapahi.

»Stopite noter, prečastiti,« je rekel Lemahu tiho. »In če bi se drznil mož geniti — pokličite!...«

Lantné je vstopil.

Vrata so se zaprla, ne da bi jih zapehnil.

»Mlad mož je poslušal nekaj časa, da se prepriča, ali se je mojster Lemahu res odstranil; nato pa se je obrnil k Stefanu Doletu, spustil kapuco in iztegnil roke.«

Dolet se je moral premagati z vso silo svoje volje, da je zadržal krič, ki bi ju bil pogubil obadva.

Moža sta se objela brez besed. Nato je potegnil Dolet Lantnéja v tisti kot svoje celice, ki je bil najbolj oddaljen od vrat.

Prva beseda, ki jo je izrekel s tihim glasom, je bila:

»Kaj dela Julija?«

»Obupava, toda drži se hrabro.«

»In Aveta?«

»Obedve sta zdravi.«

»Kako se ti je posrečilo?«

»Ubil sem Lojola.«

Dolet je vztrepetal v občudovanju do mladega moža, ki je nadaljeval povsem preprosto:

»Ubil sem ga, ali ga vsaj smrtno ranil; in našel sem pri njem papir s kraljevim podpisom, ki ga je pooblašal, da sme storiti z vami, kar mu drago. Obkle sem se v njegovo obleko in prišel semkaj.«

»O, moj sin! Moj sin!« je mrmljal Dolet, stiskaje Lantnéjevo roko.

»Toda — kako se je godilo vam?« je vprašal mladi mož.

»O meni ne govoriva. Trpel sem strašno, več ti ne morem povedati.«

»Da,« je povzel Lantné vročično. »Ne trativa časa s praznimi besedami. Oče... ah! nikoli še nisem razumel tako kakor danes, kako globok je pomen te besede...«

»Moj sin!«

»Oče... prišel sem, da vas rešim.«

»Pa kako?«

Lantné je slekel molče svojo meniško haljo in jo pomolil Doletu.

Tiskar je zopet z občudovanjem pogledal Lantnéja.

»Kako sem ponosen nate!« je dejal. »In kako prepričan sem, da bo moja Aveta srečna s teboj!«

»Hitro, oče!«

Dolet je skomizgnil z ramami.

»Ali nočete?«

»Nočem...«

»Vi ste koristni... jaz ne!«

»Ti si človeško življenje kakor jaz, to je edino, kar stojim!«

»Oče!«

»Niti besede mi več ne reci!«

Razgovor je bil ravno tako kratek kakor pretresljiv in plemenit.

Lantné je razumel, da Dolet ne privoli nikoli.

In ta trenutek mu je prešinila možgane misel:

(Dalje.)

munsko vlado, da je dobil predsednik bolgarskega sabora dr. Danev od svoje vlade polnoč, da se z njenim odposlanikom v Londonu pogaja glede rumunskih zahtev na Balkanu.

RAZPOLOŽENJE V RUMUNJI.
Bukarešta, 1. januarja. V vladnih krogih in v javnosti se opaža precejšnja nervoznost. List »Roumanie«, organ vlade, zahteva, da se razširijo pravice Rumunov v Macedoniji in da Bolgarska privoli v regulacijo meje v Dobrudži.

Budimpešta, 1. januarja. »Pester Lloyd« poroča iz Londona: Dr. Danev je pooblaščen od svoje vlade, da se pogaja z rumunskim poslanikom Mišujem o rumunskih zahtevah in sklence obvezno pogodbo. Tozadevna odločitev pade še ta teden. Stališče rumunske vlade je zelo odločno.

MISIJA RUMUNSKEGA MINISTRA V LONDONU.

Pariz, 1. januarja. »Matin« javlja iz Bukarešte: Minister za notranje zadeve Take Janescu, vodja konservativne demokratske stranke, je radi božičnih praznovanj praznikov odpotoval »na dopust« — v London. Gre za diplomatske akcije največje važnosti. Take Janescu se je imel sestati v Stuttgartu pri Kiderlenu Waechterju, a ker je ta umrl, bo najbrže posetil kanclerja Bethmanna-Hollwega. Z ozirom na njegov oseben vpliv in na popularnost, katero uživa v deželi, je skoro izključeno, da bi njegova diplomatska akcija ne imela uspeha.

RAZBURJENJE V SRBIJI ZARADI PISANJA AVSTRIJSKEGA ČASOPISJA.

Belgrad, 1. januarja. Včerajšnja vladna »Samouprava« pobija različne lažnjive vesti in naglašja, da najodločnejše protestira proti pisavi izvestnih avstrijskih časopisov. Na ta način se le otežuje delo diplomatov, ki se trudijo, da bi ustvarili prijateljske odnose med obema državama. V Srbiji je javno razpoloženje odločilen faktor, ker je Srbija demokratska zemlja in je zato zelo nevarno ustvarjati razpoloženje, proti kateremu je vsa dobra volja treznih politikov brez moči. Isti list tudi trdi, da se bo za slučaj, če bo morala Srbija vsled evropske zahteve zapustiti Albanijo, ves svet v kratkem prepričal, kako zelo so bili Albanci zadovoljni s postopanjem srbske armade in kako obžalujejo njen odhod.

VEDNO VEČJE ZBLIŽANJE SRBIJE IN BOLGARSKE.

Belgrad, 1. januarja. Ko bodo šole zopet odprte, bo na belgrajskem vseučilišču ustanovljena stolica za bolgarski, na sofjski pa stolica za srbski jezik in literaturo.

GRŠKI GENERAL IN SMRT NJEGOVEGA SINA.

Atene, 1. januarja. Poročnik Kataris, sin poveljnika druge divizije generala Kalarisa, je padel v zadnjih nočnih bojih med Grki in Turki. Stari general je stopil pred truplo svojega mrtvega sina, poljubil sina na čelo in rekel: »Danes, sin moj, je dan žalosti za očeta, a dan sreče za generala. Storiš si svojo dolžnost; počival v miru.« General je nato ukazal nekemu poročniku, naj padlega junaka pokoplje, sam pa je zajahal svojega konja

M. ARCIBAŠEV:
Upor.
(Dalje.)

»Mila moja... je šepnila Saša s strastno željo, izliti v dve ljubezni polni besedi vse neskončno mučee čuvstvo potrebe po nekem, ki bi ji bil blizu. In zazdelo se ji je, da sta ona in mačka — eno bitje, da jo mačka razume in da ima sočutje z njo. Oči so ji postale mokre, v prsih je začutila nekaj gorkoga in mehkega.

»... Urrr...« je zagodla mačka zelo glasno in nenadoma razprostrla prste, iztognila kremplje ter jih s krčevito strastjo zakopala Saši v polno, mehko koleno.

»Uhi!« je vzdrgela Saša in vrgla mačko na tla.

Mačka je začudeno pogledala, a ne na Sašo, temveč naravnost pred sabo, kakor da je zagledala nekaj nenavadnega. Nato je sedla, obilnila se dvakrat po prsih, iztegnila rep kakor palčko ter urno zbežala iz dvorane.

A Saši je postalo še bolj težko; kakor da se je zlomilo nekaj v njeni duši.

Ura je odbila sedem. Vrtar je prišel in, ne obračaje na Sašo nikakršne pozornosti, opravljal svoj posel. Tipal je z okornimi prsti po steni in iskal gumba; naenkrat se je za-

in odšel s svojim štabom na bojno polje.

SOLUNSKA LUKA PROSTA MIN.

Solun, 1. januarja. Pristaniški urad javlja, da je solunski zaliv sedaj popolnoma prost od min in torped, vsled česar zamorejo parniki podnevi in ponoči voziti brez pilotov.

KOLERA V CARIGRADU.

Carigrad, 1. januarja. Včeraj je za kolero zopet obolelo 23 oseb, 5 od teh jih je že umrlo.

BOJI PRI JANINI.

Atene, 1. januarja. Grški topovi so bombardirali turške tabore na levi strani janinske ceste in njih pozicije pri Bizani. Turki niso odgovarjali. Pozneje so napadli grški centrum in levo krilo, a so bili z velikimi izgubami odbiti.

Dnevni pregled.

Smešna nemška nadutost! Dobili smo v roke razglednico, ki jo je izdala štajerska »Südmarck« za novo leto. Na tej razglednici je videti nemškega Michela velikana. V desnici vihti gorjačo ter podi pred sabo Angleža, Rusa, Italijana, žida dominikanca in še celo vrsto oseb, ki pa so vse sila majhne, smešne in prestrašene. Vsa ta družba frimgejev beži pred velikanom Nemcem, ki drži v levici za ovrtnik visoko nad zemljo smešno caplajočo figuro — Slovenca. V ozadiju pa kaže ura na stolpu norimberškega stolpa — polnoč. Pomen te slike je jasen. Nemec izpodi iz Evrope vse narode s svojo gorjačo in zakraljuje na vsi zemlji. In kdaj se to zgodi? O polnoči v nemški fantaziji, polni — alkohola! Nesramne razglednice seveda cenzura ni konfiscirala, kajti — Nemci niso Slovani!

»Veleizdajalec« Josip Česnik pred sodiščem in blamirani »Grazer Tagblatt«. Dobro nam je še v spominu, s kako silnim veseljem je pred kratkim prinesel »Grazer Tagblatt« notico o »veleizdajalcu« Česniku, finančnemu stražniku v Kočevju. Skratka, »Grazer Tagblatt« je spravi na dan grdo denunciacijo, ki je temeljila na laži in na skisanih možganih dopisnika »Grazer Tagblatt«. Vsled podle, neopravičene denunciacije, da je Česnik govoril gostilničarki pri pogovoru o vojni besede: »Če nas doli dajo, mi bomo že naše bele rute na bajonete dali in rekli: tu nas imate«, in »tako daleč ne bi mi pustili priti, ker bi mu prej naše gvere na tla postavili, pa bi šli na ono stran«, — vsled te denunciacije gostilničarke, katere stalen gost je bil Česnik, je prišla cela zadeva kot »veleizdaja« pred okrožno sodišče v Novo mesto. In včeraj se je končala tozadevna obravnava pred senatom, kateremu je predsedoval deželosodni svetnik dr. Furlan, votanti so bili: predsednik okrožnega sodišča pl. Garzarolli in deželosodna svetnika Žgavec in Toporiš. Zagovornik obtožencev je bil dr. Žitek. Obtožnico je zastopal državni pravdnik dr. Kotschevar, ki je znan nemški nacionalc. Zakaj ni zastopal obtožnice državni pravdnik dr. Kremžar, ki navadno zanimivejše obtožnice sam zastopa, se čisto jasno vidi. Da se »Grazer Tagblattu«, v zadnjih časih že tako dolgi in krivi

nos še bolj podaljša in še bolj krivi, povemo podlenu denuncijantu, da je bil včeraj finančni stražnik Josip Česnik kot »veleizdajalec« oproščen obsodbe. Krivonosemu »Grazer Tagblattu« pa svetujemo tole: Nikari ne gobeždaj, ko vidiš, da ga vsako pot polomiš, če le zineš!

Kaj je letos z zimskim športom? Iz Bohinja nam poročajo: Pri nas imamo najkrajše vreme, snega in mraza dovolj, naravnost neprekosljivo prirejenosti sanklistične in vendar dosedaj ni bilo posebnega obiska. Drugod imate menda meglo, slabo vreme in ste brez snega, zato menda mnogi mislijo, da smo tudi Bohinjci brez snega in da pri nas ni mogoče proizvajati zimskega športa. Pridite se prepričati na lastne oči, da je pri nas tudi sedaj, ko drugod pogrešate sneg in zabave zimskega športa, dovolj razvedrila s športom. Prijatelji sankanja, pridite se naučiti krasnega pogleda na našega očaka osivelega Triglava, pridite in potrdili nam boste, da ste redkokdaj sankali s tako hitrostjo, kot ravno sedaj, ko je sankalistične nenavado trdo in gladko.

Priložba. Od strani obrtnikov smo prejeli priložbo, da tu in tam izdelujejo n. pr. čevlje za druge osebe ljudje, ki imajo že itak svojo službo in jim ni treba takega prepovedanega zasluzka, dočim obrtniki, ki morajo plačati davek, nimajo dela. Obrtna oblast naj pazi, da se ne bo na ta način odjedal zaslužek našim obrtnikom.

Predpusna veselica logaškega »Sokola« se vrši 5. prosinca v prostorih hotela »Kramar«. Sodeluje priznani najboljši slovenski orkester »Sokola I.« iz Ljubljane. Na svidenje!

Godba prostovoljne požarne brambe v Kranju priredi plesni venček v nedeljo 5. januarja 1913. v prostorih telovadnega društva »Sokol«. Začetek ob 8. uri zvečer. Pri plesu svira popolen lastni orkester. Vstopnina 1 krono za ogebo. Uniformirani člani plačajo polovico. Ker je čisti prebitek namenjen v pokritje zaostalih računov, se preplačila hvaležno sprejemajo. Odbor.

»Rojanski šramel« - oktet« priredi v nedeljo 5. januarja 1913 prvi pustni plesni venček v prostorih »Konsumnega društva v Rojanu. Začetek ob 6. zvečer, konec ob polnoči. Med plesom šaljiva pošta.

Trikratni samomor. Kakor je »Dan« že poročal, se je zastrupilo te dni v neki dunajski kavarni troje mladih ljudi s cijankalijem. Kakor se je dognalo, so si mladi fantje vzeli življenje iz erotičnega vzroka. Glavni samomorič je bil litografski pomočnik Jožef D., ki je druga skupna tovariša pregovoril, da si skupno vzamejo življenje. On je bil tudi tisti, ki je preskrbel cijankali. Vsi trije so imeli vključ mladostno strastno razmerje z deklicami, ki so bile ravno tako mlade kakor oni sami. Pač žalostno znamenje današnjega časa.

Podivljana dunajska mladina. Med dvema ulicama v dunajskem okraju Favoriten se nahaja prostor, kjer ne stoji še nobeno poslopje. Tam so uganjali v zadnjem času šolski učenci stvari, ki kažejo sprijenost dunajske mladine. Te dni so privlekli tja majhnega psa in so ga najprej pobili s kamenjem. Ko je uboga žival poginila, so jo zakopali v kup peska. Drugi dan nato pa so psa zopet izkopali in so ga znova začeli kamenjati. Nekaj dni nato so isto napravili z nekim mrtvim petelinom. Najnovejše dejanje pa so izvršili predvčerajšnjem. Na onem

prostoru je primijavkala majhna, sivobela mačka. Ko so jo mladi divjaki zagledali, so jo najprej vjeli, nato pa so ubogi živalici iztaknili oči in prepekli ušesa. To se je zgodilo na nemškem Dunaju in ne v slovenski Ljubljani, kar si lahko dajo nemški časopisi v album kot pristen dokaz nemške, blagodejno na mladino vplivajoče kulture.

Pretep z nožem. Pomožnega delavca Josipa Jaričiča so našli predvčerajšnjem ob pol dveh ponoči ranjenega ležati na mestnem graškem tlaku. Kakor se je dognalo, se je izvršil nekaj časa pred tem na onem kraju pretep med delavci, med katerimi so Jaričičevi tovariši tega osuvali z noži. Težko ranjenega Jaričiča so odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico. Policija je dolejš aretirala nekega pekovskega pomočnika, ki je na sumu, da je Jaričiča zadel z nožem.

Življenje se ji je pristudilo. Te dni se je obesila v svojem stanovanju neka 20letna gospodinja. Vendar se je zidarju Antonu Musgerju posrečilo mlado samomorilko še pravočasno rešiti. Prerezal je namreč vrvi, s katero se je žena obesila. Nato so jo pustili v domači oskrbi.

Cela rodbina se zastrupila. Na nekem parniku Donavske parobrodne družbe so našli te dni v neki kajuti 60letnega krmarja Stefana Buriana, njegovo ženo in hčer mrtve. Zastrupili so se z ogljikovim plinom. Hči je bila mrtva, oba zakonska pa so še pravočasno rešili.

Iz črne kronike Silvestra. Pri silvestrovem »rumlu« na trgu sv. Stefana na Dunaju, ki se ga je udeležilo več tisoč ljudi, je policija aretirala 58 oseb. — Član Ogrske opere Aleksander Varady je na nekem silvestrovem večeru nenadoma umrl. Varady je bil star 47 let in je bil pri budimpeštanski operi že 25 let. Žalosten konec umetnika.

Pred nagrobnim spomenikom svojega očeta se ustrelil. Na pokopališču v Jeni si je pogel te dni kroglo v glavo tamošnji lišni posestnik Winkelmann. Zanimivo je, da se je samomorič ustrelil pred nagrobnim spomenikom svojega očeta. Teško ranjenega Winkelmanna so odpeljali z rešilnim vozom v deželno bolnišnico.

Etna bljuje. Kakor poročajo vesti iz Rima, je začela Etna močno bljuvati. Lava se je razširila v bližnje kraje, tako da so morali vsi prebivalci zapustiti svoje hiše in zbežati.

Kake dokaze mora vse imeti učiteljica? Dvoje mladih revnih deklet je letos absolviralo žensko gimnazijo v Cistopolskem in dobili sta finalni red — iz нравnosti. S tem dokumentom sta vložili prošnjo za izpraznjeno mesto učiteljice v Cistopolskem. Prošnja pa je bila na veliko začudenje deklet — zavrnjena. Ker sta nato poizvedovali po vzroku te zavrnitve, je prišel na božji dan čudovit vzrok. Prošnja je bila zato zavrnjena, ker nista učiteljici poleg izpričevala o politični ohranjenosti predložili tudi izpričevala o svoji telesni in нравni ohranjenosti, to je o svojem — devištvu. Ena izmed deklet se je odločila za težek korak in se je dala preiskati zdravniku. Zdravnik je nato poiskal člana šolskega sveta in je temu povedal, da je pripravljena dati dekletu izpričevalo o njeni telesni ohranjenosti, ako se bo dala njena prošnja na program. Član šolskega sveta je obljubil, da napravi vse mogoče, da se to zgodi. Nato je deklet predložilo izpričevalo o svojem devištvu. In modri in skrbni šolski svet čisto

polski je potem deklirani prošnji ugodil.

Strelnik nase v restavraciji. V restavraciji Marije Simandlove v Plznu so užili predvčerajšnjem zjutraj gostje, ki so bili isti čas v restavraciji velik strah. Naenkrat je namreč počil strel iz samokresa in takoj nato se je zgrudil na tla neki gost, ki je sedel sam pri neki mizi v kotu. Kakor se je dognalo, je bil samomorič 26letni delavec Anton Hameršmid iz Pahlavic. Poklicali so takoj zdravnika na mesto nesreče. Ta je dognal, da se je Hameršmid ustrelil v trebuh. Nato je odredil, da so težko ranjenega Hameršmida odpeljali z rešilnim vozom v mestno bolnišnico. Kaj je bil vzrok tega obupnega dejanja, se ni dalo takoj dognati. Zdi se pa, da se je samomoričel že dolgo pripravljati na ta svoj čin. Zvečer pred samomorom je Hameršmidov tovariš temu naročil, naj mu kupi nekaj jedi za večerjo. Dal mu je tudi za nakup nekaj denarja. Vendar Hameršmid se ni vrnil oni večer k svoemu tovarišu in tudi onega denarja niso našli pri njem. Najbrže je Hameršmid popilval celo noč po raznih gostilnah in je zjutraj nato izvršil samomor. Pri Hameršmidu so našli tudi dvoje pisem, ki sta bili naslovljeni na njegove sorodnike in katerih doslej še niso odprli. — Poskus samomora je vzbudil v restavraciji in nje okolici velik šunder.

Svetozar Hurban Vajansky ka-znovan zaradi zbirke za slovenski »Rdeči križ«. Turčansko - šmartinski sodnik je obsodil znanega slovaškega pisatelja in urednika »Narodnih Novin« Svetozarja Hurbana Vajanskega na globo 400 K, ker je nabiral in obelodanil v svojem listu prispevke za slovenski »Rdeči križ«. Poleg tega mora vrniti ves nabran denar, drugače mu vsoto odtrgajo od kavcije »Narodnih Novin«. Živimo v blaženi Avstriji!

Stavka poljskih delavcev. Poznanjski Poljaki pripravljajo veliko politično stavko, ki se bo začela meseca aprila tekočega leta. Stavka naj bo odgovor na proski prilastninski zakon. Poljsko delavstvo bo ustavilo spomladi vsa dela na vseh nemški posestvih na Poznanjskem.

Alkohol med Slovani. Vsak narod ima kako svojo narodno pijačo, Slovenci na primer pijemo največ vino, razširjena pa je tudi žalostna pijača žganje, posebno po Gorenškem. Čehi pijejo pivo. Abstinenca ni med Čehi posebno razvita, vendar strastnih pijancev pa tudi ni — pivo pije večinoma vsak. Poljaki izdelujejo likerje, ki so svetovno znani. Tudi ljudstvo pije žganje, kar ima nanj zelo slab vpliv. Nasproti temu pa so poznanjski Poljaki zelo trezni ljudje in imajo zato v svojem narodnostnem boju več moči. Rusi pijejo čaj brez ruma. Ruski čaj je dober in zdrav pijača. Ljudstvo pije tudi »vodko«, vendar ni na Ruskem tako veliko pijancev, kakor pišejo nemški listi. Protialkoholno gibanje na Ruskem je zelo razširjeno in ima mnogo abstinentov. V mestih je vse polno čajaren in mlekaren. Srbi in Bolgari pijejo zelo malo, večinoma se pije takozvana »boza«. Zanimivo je, da se niti pri velikih narodnih slavnostih ne pije Na Balkanu pijejo Turki, ker jim je vino prepovedano, žganje — vendar Bolgari in Srbi sploh nimajo žganja. Hrvati pijejo vino; v Slavoniji je razširjeno žganje. Tu ni govora o treznosti. Slovaki pijejo žganje, toda tudi tu je nastal obrat, ustanavljajo se abstinentni krožki. Črnogorci so zelo trezni ljudje.

življenje — in zopet ni našla nobenega izraza za to.

»Kakor v ječi je to življenje!« je rekla slednjič z nenadno, njej sami nepričakovano besnostjo tiho, skozi zobe.

Paša je molčala in gledala topo nanjo.

»Ah, kaj... nič hudega...« je izpregovorila čez nekaj časa zelo leno. »Da, tam v oni-le...« je pristavila in imenovala neko drugo javno hišo, kjer je ženska veljala z vsem samo pol rublja. »tam je zares slabo... vsak voznik se privleče tja, umazano je, in smrdi... in pretepajo se... A tu, tu ni nič hudega: moški so snažni, samo boljše vrste, ne loti se te precej... in hrana je dobra... Tukaj ni nič hudega, lahko se živi...«

Zopet je molčala nekaj časa in nato je pristavila nekoliko bolj živahno:

»Pri nas na kmetih ne dobiš celo življenje take hrane!«

»Ali si ti s kmetov?« je vprašala Saša z nenavadno radovednostjo.

»S kmetov sem, da,« je mirno pojasnila Paša, »pri nas včasih celo ob tem času že žito poide... nerodovitni kraji so pri nas... tudi zemlje je malo... s krompirjem se žive, kmetje se pečajo z vožnjo, a tudi to je tako... Naša vas je strašno revna, kmetje pijanci... Ako bi se

tam omožila, to bi morala nekaj pretpeti in prestati... Starejšo sestro, mojo, kajpa, je mož z vrvjo pretepel do smrti... V prislino delavnico so ga vzeli potem...« je dokončala že povsem leno in vstala.

»Kam pa greš?« je vprašala Saša.

»Čaj pit,« je odgovorila Paša, ne da bi se okrenila.

Saša se je zopet zavrtela pred zrcalom, vzbočila prsa in se motrila čez ramo, a takoj ji je postalo težko, ko je ostala sama v dvorani, napolnjeni s pustjo, hladno svetlobo. Stopila je h klavirju, kjer je še vedno, kakor prele zamišljena vase, sedela Ljubka.

Ko je Saša prišla blizu, je Ljubka dvignila glavo in dolgo gledala nanjo. In njene velike žalostne oči so bile nezaupne in izgubljene, kakor pri zveri, ki jo dražijo in preganjajo od vseh strani.

»Ljubka,« je zaklicala Saša meh-

hanično. Naslonila se je s svojimi polnimi prsi na klavir in gledala, kako se je na njegovi črni polirani površini odražala ona sama in Ljubka: njuna obraza in rame so čudno temno odsevale na gladini.

Ljubka se ni odzvala, a pritisnila je nalahko s prstom po tipki klavirja. Raztegnil se je samotni in zelo žalosten zvok in se raztopil takol.

Žurnalist na onem svetu. V reviji »Der Strom«, organu dunajskega Svobodnega gledališča je objavljena med drugim tudi naslednja lepa bajka od Evgena Heltarija: Veliki, nežen in vpliven žurnalist je umrl. Angeli so vzeli takoj njegovo dušo na svoja krila in tako se je imenitni mož naenkrat znašel pred nebeškimi vrati. Hotel je stopiti noter, toda sveti Peter ga je ustavil. »Vaš poklic?« je vprašal z vojaško strogostjo. »Žurnalist!« — »Ni prostora!« je rekel Peter kratko in je zaloputnil vrata. »Ali bi ne bilo dobro, ko bi šli v peklo?« je nasvetoval žurnalistu neki dobrodušen angelj. — »Meni je vseeno,« je odvrnil žurnalist in se je napotil proti peklu. »Žurnalist?« se je ustrašil portir-ljudič in je z besedo »Napolnje-no« zaloputnil žurnalistu vrata pred nosom. Žurnalist pa ni obupal. Odšel je na neko zvezdo, ki ni bila obljubljena in je tam ustanovil svoj časopis. In niti teden dni ni preteklo, ko je imel v roki prosto vstopnico kakor za nebasa, tako tudi za peklo.

Ljubljana.

— Piše se nam: Veselo so šli včeraj 2. t. m. ob osmi uri zjutraj otroci iz šole v Spodnji Hrušici domov. Peči v šolskih sobah namreč niso bile nič zakurjene. Ker ni mogoče podučevati po zimi brez velike nevarnosti za zdravje otrok v nezakurjenih sobah, v katerih že 11 dni ni bilo nič kurjeno, je šolsko vodstvo pustilo otroke domov. Tako skrbi predsednik krajnega šolskega sveta in župan, premodri g. Korbar, za šolo.

— Iz gledališke pisarne. V soboto za par-abonente opera »Traviata«. V nedeljo popoldne izven abonementa, za lože par »Ptičar«, zvečer ob sedmih za nepar »Ubijac«, primerno skrajšan. V ponedeljek popoldne mladinska predstava »Zimska pravljica« izven abonementa, za lože par, zvečer za nepar »Hoffmannove pripovedke«.

— Vabilo h koncertu, ki se vrši danes, 3. januarja 1913 v dvorani »Mestnega doma«. Sodelujejo: Janko Ravnik, gojenec praškega konservatorija (klavir), Josip Rijavec, glasbeni akademik (petje), pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« pod vodstvom Z. Prelovca. — **Sporod:** 1. Mozart-Büllov: 3. fantazija C mol, 2. a) Josip Michl: »da jo ljubim«, (Rokopis.) b) Dr. G. Krek: »Zaprta so njena okna«, c) Janko Ravnik: »Vasovalec?« d) Janko Ravnik: »Hrepenenje«, (Rokopis.) 3. a) Janko Ravnik: »Večerna pesem«, b) Janko Ravnik: »Moment«, 4. E. Adamič: »Ptičar«, mešan zbor, 5. a) A. Lajovic: »O, da deklji je dragi moj...«, b) A. Lajovic: »Svetla noč«, (Rokopis.) c) A. Lajovic: »Jaz pa vem...«, (Rokopis.) d) A. Lajovic: »Ah, tako prešla mi je mladost«, e) A. Lajovic: »Serenada«, 6. a) Rachmaninoff: Elegie op. 3, št. 1. b) Rachmaninoff: Polichinelle op. 3, št. 4. 7. a) P. H. Sattner: Pesem angela iz oratorija »Assumptio B. M.« b) G. Puccini: Arija Rudolfa »Che gelida manina« iz opere »La Bohème«, c) G. Verdi: Romanca Radamesa iz »Aida«, d) W. A. Mozart: Arija iz opere »Čarobna piščal«, 8. E. Adamič: »Mlad junak po vasi jezdi«, mešan zbor. (Rokopis.) — Začetek točno ob pol 8. uri zvečer. Cene prostora: Sedeži prve vrste 3 K; druge vrste 2 K; tretje vrste 1.40 K; stojišča 80 v, za dijak 50 v. Besedilo pesmi pri blagajni 10 vin. Predprodajo vstopnic prireditelj sprejela g. Dolenčeva, trafikantinja v Prešernovi ulici. — »Novi Akord«, edina slovenska glasbena revija, 10 K, letnih 6 zvezkov, založništvo L. Schwentner.

— **Predpustni zabavni večer** prireditelj v nedeljo 5. januarja gospodarsko napredno društvo za šentja-

»A-ah!« je zazehala Saša in pričela s prstom obrisavati svojo podobo v površini. Zopet se je razlegel isti, ravnatoko žalostno plakajoči zvok. Saša mu je prislunila in v nekakem tesnobnem čuvstvu privzdignila rame. Ljubka je nesigurno udarila dve, tri note; čulo se je, kakor da so padle nekam dve, tri kristalne, težke kaplje.

»Nehaj!« je rekla Saša tesnobno. A Ljubka je zopet pritisnila isto noto, in to pot še bolj tiho in zateglo. Saša je nejevoljno naglo dvignila glavo in opazila naenkrat, da Ljubka joka: njene velike oči so bile široko razprte in popolnoma nepremične, a po licu so ji curkoma polzele solze.

»No...« je izpregovorila Saša s preplašenim začudenjem.

Ljubka je molčala, a solze so ji brezglasno tekale in padale na gola prsa.

»Kaj ti je?« je vprašala Saša, zroč preplašeno na solze, ki so po-

kobski okraj v gostilni pri Leonu Pogačniku v Florijanski ulici št. 6. Svira izvrstni češki sekstet. Vstopnina 30 v. Začetek ob pol 7. zvečer. Ker je za najraznovrstnejšo zabavo vsestransko preskrbljeno, vabimo na to prireditev prijatelje dobre razvedritve. Zabavni večer je prirejen v prid društveni knjižnici.

— **Ljubljanska kreditna banka.** V mesecu decembru 1912 vložilo se je na knjižnice in na tekoči račun K 2.169.960,91, dvignilo pa kron 2.683.241,84. Stanje koncem decembra 1912 K 12.917.639,48.

Kinematograf »Ideal«. Danes v petek, dne 3. januarja: Specialni večer, 1. Ovdje črede v Mehiki. (Naravni posnetek.) — Samo zvečer, 2. Njena stara ljubezen. (Humoreska.) — Samo zvečer, 3. Odlični Falkesson. (Potovalna slika.) 4. Sala v filmu. (Humoristični kinematografski žurnal.) 5. Poletne vaje v Reedhamu. (Sportni film.) 6. I. del: Muhe usode. (Krasna drama.) — Pri vseh predstavah, II. del: Muhe usode. 8. Pieše varuhinja otrok. (Veleskomično.) Jutri nadaljevanje senzacijske drame »Ženska brez srca«. II. del.

Bog vam daj eno veselo in srečno novo leto. Ako bo mogoče, se bomo letos večkrat videli. Da pa ne bo na levo in desno zamere — naj povem, da se z nikomur rad ne prepiram — ampak rad povem kakšno po svoji pameti — kakor vem in znam. Vem da so drugi bolj študirani — toda čisto prazne glave tudi jaz nisem. Povedal vam bom, kako sva hodila zadnjič z Brtončkom domov. Kobalim, kobalim po cesti naprej, pa zagledam pred seboj človeško senco. Prav na drobno jo je drobil, pa z rokami je mahal. Malo razširim korake, pa sem bil kmalu pri njem.

»Olej ga, Brtončka«, pravim, »kaj pa tebe tako nosi?«

»Iz Ljubljane grem, Krjavelj,« mi pravi Brtonček, »pa imam še dolgo pot.«

»Zato tako mencaš,« mu pravim. »Kaj si pa delal v Ljubljani?«

»Kaj bi delal,« pravi Brtonček, »na shodu sem bil.«

»Ehe na shodu. Na kakšnem pa?«

»Ino, na tistem, ki so škof tri nedelje o njem pridigali.«

Poznal sem Brtončka, ker se je rad sukal okoli farovža in je lazil okoli preden so bile volitve. Zato sem takoj vedel, kam pes faco moli — pa pravim:

»Aha, proti pijači ste nekaj imeli — pa si se ga le malo nalezal.«

»Kaj bi tisto,« je rekel Brtonček, »človek ne more iti kar tako iz Ljubljane — posebno če ima tam znanca.«

»Z ljubljanskimi znanci je pa bolj slaba, pravim jaz. «Slabe skušnje imam.«

»Jaz pa prav dobre,« pravi Brtonček, »z dvema gospodoma smo ga skupaj sekali.«

»Oho,« pravim, »to je pa zopet nekaj, da imaš tako visoke znanca.«

»Imam jih, imam,« je rekel Brtonček, »več, Krjavelj, ti si prav za prav neumen in si ne znaš pomagati, dasi vem, da rad piješ.«

»Tisto pa, tisto,« sem rekel, »če kdo kaj plača, rad malo v kozarček nalezam.«

»Zato pa,« je rekel Brtonček, »ona dva gospoda sta imela denarja kot črepi in nista bila umazana. Prav prijazna gospoda sta.«

»Povej mi no, Brtonček, kako pa je bilo?« sem ga silil.

»Takole je bilo,« je pripovedoval Brtonček: »Kadar je v Ljubljani kakšod, me gospod povabijo k sebi in mi pravijo: Brtonček — zopet pojdeva v Ljubljano, v Ljubljani imamo večkrat shode — pa rabijo zanje ljudi. Tako so mi tudi takrat rekli gospod kaplan: v Ljubljano pojdeva po praznikih — tam bo shod proti pijači.«

»Jaz nisem hotel prav verjeti in sem mislil, da je to šala. Pa pravijo gospod, nič si ne stori iz tega — skrivaj ga bova vseeno spila par litrov. — Tako sva šla z gospodom v Ljubljano. Ob devetih sva prišla v mesto — pa sva šla takoj v »Union«. Bilo je polno ljudi. Visoki gospodje so nas pozdravljali — tudi Šusteršič in škof. Ti, Krjavelj, vem, da nisi naše stranke, zato ti ne bom pravil, kaj sta govorila — ampak žejen sem

bil, da je bilo groza. Vsi so govorili proti pijači, jaz sem pa le mislil, kako bi prišel do nje. Dopoldne sem moral prebiti kar tako, popoldne pa sem se skujal. Poiskal sem našega gospoda in pravim: Zdaj smo pa že dovolj slišali. Žejen sem. — Gospod pomignejo in pravijo: Takoj, Brtonček. — Pomikali so dva gospoda, ki sta stala poleg njih in so nekaj zašepetali na uho. Takoj na to smo izginili naravnost v gostilno. Ona dva gospoda sta me prišla za roko in pravita: »No, kaj pa kaj politika pri vas doma?« Glej, Brtonček, sem si mislil — kako te spoštujeta. Ti Krjavelj, ne boš doživel take časti. Potem smo šli v gostilno in smo pili.

Eden gospodov je mahnil z roko pa je rekel: »Kaj bi tisto, glavna stvar je politika, kar pijmo.« Pa smo pili. Liter za litrom. Naš gospod so dali za dva litra, ona dva pa tudi vsak za dva. Ko bi ti znal molčati, Krjavelj, pa bi ti povedal, kdo sta bila ona dva gospoda. Nasrkali smo se do dobrega. Eden od gospodov je vedno gonil svojo politiko. »Veste,« je rekel, »naša stranka je naša stranka. Ona je odločno nastopila proti pijančevanju in ima v svojih vrstah ugledne abstinence. Ako kmet ne bo pil, bo imel več denarja, mi pa rabimo denar za organizacijo. Glavna stvar pa so naši zaupniki. Ali imate pri vas še kaj liberalcev?« — Nisem odgovoril in gospod je bil tako navdušen, da me je objel. Rečem vam Brtonček, — je rekel — to naše zlato dobro ljudstvo. Le glejte, kadar bodo volitve, da bode dobro agitali. Liberalci bi si radi opomogli na noge — porabiti moramo vsako priliko, da ojačimo našo stranko. Mi ne gledamo na par karjaterjev, ako je kdo naš. Saj razumete. Zdaj pa pijte.« Tako je govoril gospod.

Sekali smo ga toliko časa, da je bilo čas iti na vlak. Vsi štirje smo ga imeli precej pod kapo.

Ona dva gospoda sta odšla ob Ljubljani navzdol — midva pa na vlak.

Tako je — vidiš, Krjavelj — ako je kdo naše stranke, se mu dobro godi — v Ljubljano hodi, pa zastoni pije — če se pa drži — mora biti pa žejen.

Kadar bodo volitve, bomo pa zopet kaj zaslužili — in pili.«

Tako je pravil Brtonček in se je zadovoljno smejal.

»Kaj pa potem zabavljate čez pijačo,« sem rekel. »Tisto je samo zaradi lepšega, glavna stvar je politika,« je rekel Brtonček.

H koncertu v Mestnem domu.

Danes dne 3. januarja priredita v veliki dvorani »Mestnega doma« samolasten koncert dva mlada umetnika — Janko Ravnik in Josip Rijavec.

Povsem odveč bi bilo, razlagati, kdo sta pravzaprav ta dva umetnika, ker menim, da je pač že vsak lahko čul imena Ravnikovih skladb, objavljenih v »Novih akordih« in slišal o Rijavčevih nastopih v raznih koncertih. Toliko inteligence namreč pripisujem vendarle izobraženemu Slovincu, da se pobriga vsaj za pomembne pojave na polju domače umetnosti.

Bilo je pred dvema leti, ko je slovenska javnost prvokrat začula akorde Ravnikovih skladb in zvonki Rijavčev glas na Matični produkciji. Potem pa sta utihnili oba in do zdaj nismo čuli več doma.

Danes 3. januarja pa sta se namenila, pokazati domovini, koliko sta napredovala tekom teh in koliko sta dosegla. Ob tej priliki se mi zdi potrebno, seznaniti oba pobližje z občinstvom in nekako splošno karakterizirati njune duše in smer delovanja.

Kadar sem govoril z Ravnikom, sem vedno občutil v sebi nekaj mir in zanosito ubranost. Ravnikovo bitje preveča dih tiste silne, mogočne in resne narave, ki ga je rodila. V sredi svojih dragih planin je prislunila njegova duša utripu življenja narave, doznala bolest trpeče zemlje in se zastrela sama vase. Strune njegove lire trepetajo v mehki, globoki melanholiji, v katere ozadju se pne ponos in zanosita moč. To je značilno za njegov okus, ki sega po globokem, ponosnem.

Daleč od svojih planin je zasnajala duša.

Pokoj večera se je razlil in razpredel nad gorami. Valovi jezera mrmrajo pesem uspavanko in v lahnem ritmu udarjajo ob breg. Na nebu gori večernica z bledim svetlom, zemlja snuje. Mehka meglica valuje nad vsem.

To je Ravnikova večerna pesem, prožeta z globokim čuvstvom in s tistim resnim mirom, ki odmeva v čuteči duši, kakor temna, mračna melodija.

Potem pa je prišlo življenje s svojo trdo roko, pot je zavozila navkreber in se zožila, užitek se je pomnožil, moment-blisk je v pesmi razlkal temo in jeknil v samoto. Poltih, mogočen takt se je vzpel, zazvenel in trepetaje utihnil... Moment spomina izgubljalajočih se veličastnih akordov.

Čudno se bi zdelo komu, da sta se ravno Ravnik in Rijavec šela k skupnemu umetniškemu delu. Saj zdajnjega je rodilo južno solnce in mu nasulo v dušo vrisk, razposajenost in živahnost. A pri tem ne smemo pozabiti, da je Rijavec Slovan, poln tiste mehke otožnosti, ki je predvsem nam lastna. Vsled tega umevno, da je postal Rijavec pravi interpret najvažnejših pesmi, ki sta jih ustvarila Lajovic in Ravnik.

Kakor je Ravnik že samovoljno umetnik, tako je tudi Rijavec že dosegel tisto višino, kjer postane pevec-interpret resničen umetnik. Kadar ga čujem, se mi zdi, da poje njegova duša, da skupno s pesmijo omedleva in teži v bolestin in vriska v razposajenosti.

Njegov glas je kakor žarek solnca, ki se v mračni sobi razgiba v mehko trepetanje in ki se na svetlem ozadju razmahne in razdivja v val slepilnih barv in ritem razkošnega smeja.

Prijatelja! Prišla sta v domovino, da pokažeta vsem, kaj sta dosegla, da razkrijeta bogastvo, ki sta si ga nabrala tekem teh dveh let. Vrnila sta se takorekoč k svoji materi iz mrzle tujine. Takrat, ko sta odhajala, sta prečela v popotnico solze in tožbe. Kanile so v vajino dušo, se razpredle, razlile v pesmi in občutke, kakor biseri. In z njimi sta prišla zdaj med nas, da nam jih darujeta. Menda vendar ni tu med nami roke, ki bi jih s hladno gesto odbila — —?!

Boj za Drinopolje.

Kaj bo z Drinopoljem? — Bolgari ga hočejo zase — Turki zase. Oboji trdijo, da je Drinopolje zanje življenjskega pomena. Turška ne popušta rada v svojih zahtevah — Bolgarska hoče imeti, kar ji gre. Ravno glede Drinopolja je vstrajnost na obeh straneh enako velika. Turki ga branijo, Bolgari ga oblegajo.

Med mestni evropske Turčije slovi poleg Carigrada najbolj mesto Drinopolje, kjer so imeli turški sultani včasih svojo rezidenco. Turki sploh imenujejo to mesto »drugo glavno mesto v državi«. Drinopolje se pred Carigradom v prvem pomenu odlikuje v tem, da so Turki tukaj ohranili še svoje stare običaje, dočim so slednji v Carigradu že precej pokvarjeni. Evropski veliki promet in njegova zveznica — železnica, ki prinaša kulturo, se dotika le rahlo Drinopolja. Karakteristično za mesto je njen vseskozi turško - tartarski značaj. Mesto pravzaprav ni nič drugega kot šotorišče prijaznih barak, obdanih z vrtovi, in nad vsem tem se dviga nekaj visokih poslopij in mošej. Pravzaprav to ni mesto, pač pa velika vas, ki šteje 70 tisoč prebivalcev.

Kdor pogleda na zemljevid, bo takoj zapazil pomen tega mesta. Tri reke zbirajo tu svoje vodovje: Marica in njena dva pritoka, Tundža, ki prihaja iz Balkana ter reka Arda. Poleg tega pa še obrne reka Marica svoj tek pri Drinopolju proti jugo-vzhodu, dočim je še v starih časih tekla v Egejsko morje. Ladije so včasih prihajale do Plovdiva ter so se tudi zbirali v okolici trgovci iz vseh krajev.

Zgodovina pravi, da ima Adrianopel (slovansko Odrin, Drinopolje Jedreni) svoje ime od cesarja Hadriana, ki je rad mesta zidal, toda ustanovnik mesta pa ta cesar ni bil. Še veliko prej, predno je kak rimski vojak stopil na tla, kjer danes stoji mesto Drinopolje, je stalo mesto Uskudama. Ob času makedonske vlade se je mesto zvalo Orestia, katero ime se bere večkrat že v najstarejših bizantinskih pismih. Ko je pa postal Tracija rimska provinca, je zopet zacvetelo mesto Uskudama, in cesar Hadrijan, ki je mestu dal novo ime, je zgradil tam lepe palače, tempelje in javna poslopja. Leta 323 je premagal pri tem cesar Konstantin svojega nasprotnika Licinija, ki je tudi hotel cesar postati. Leta 378 se je pa vršil pri tem mestu silen boj. Cesarja Valensa so napadli zapadni Gotje pod vodstvom Fritigerja ter so ga strahovito potolkli. Dve tretjini rimske armade sta padli tukaj, in tudi sam cesar Valens. Ta poraz Rimljanov je bil največji, kar so jih doživeli od bitke pri Kanah, leta 276 pred Kristom, ko jih je napadel in posekal kartaginski vojskovodja Hanbal. Rimska poročila pravijo, da je teklo toliko krvi, da so postala tla močvirnata, in so se vojakom udirale noge do kolen v človeško kri.

(Konec prih.)

Najnovejša telefonska in brzojavna poročila.

POSLANIŠKA KONFERENCA. ALBANSKE PREDLOGE. NAS-PROTSTVA MED AVSTRIJO IN RUSIJO.

London, 2. januarja. Za danes napovedana seja veleposlaniške re-unije je bila odpovedana, ker se vrše med Avstrijo in Rusijo direktna pogajanja glede določitve mej novi balkanski državi, Albaniji. Zatrjuje se, da so sedaj sestavljene tri predloge glede Albanije: avstrijska, ruska in predloga balkanskih držav. Dočim se ruski projekt precej strinja z balkanskim, vladajo med rusko-balkanskim in avstrijskim projektom velike difference. Avstrija hoče imeti Veliko, Balkanske države malo, Rusija Srednjo Albanijo.

London, 2. januarja. V tukajšnjih diplomatskih krogih se zatrjuje, da bo Rusija pri rešitvi balkanskega vprašanja zahtevala postajališče za svoje brodovje v Egejskem morju. Rusija želi dobiti otok Lemnos eventualno Athos. Tudi vprašanje odprtja Dardanel za črnomoško vojno brodovje bo Rusija zopet spravila na površje.

ANGLIJA HOČE EGIPT.

London, 2. januarja. Listi poročajo, da se vrše med Londonom in Carigradom pogajanja glede Egipta. Sultan bo v Egiptu takoj po sklenitvi balkanskega miru izdal posebni irade, s katerim bo proglasil popolno avtonomijo Egipta. Za to bo dobil od Anglije veliko denarno odškodnino. Anglija bo na to Egipt vojaško zasledila in ga takoj anektirala.

CUVAJ. KOALICIJSKA VLADA.

Zagreb, 2. januarja. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da so dnevi Cuvajevga gospodarstva na Hrvaškem seštet. Na krmilo pride zopet koalicijska vlada. Tozadevni sklep je bil sklenjen v zadnji konferenci dr. Bogdana Nedakoviča z zunanjim ministrom grofom Berchtoldom. Kakor se zatrjuje, je za to konferenco posredoval A. Kramaf.

SKUPNI MINISTRSKI SVET.

Dunaj, 2. januarja. Jutri se vrši seja skupnega ministrskega sveta. Na dnevnem redu je pokritje potrebnih izvanrednih izdatkov in podrobna razprava o predstojenju sklenitvi trgovinskih pogodb z evropskimi državami.

DVOBOJ MED TISZO IN KAROLYJEM.

Budimpešta, 2. januarja. Danes popoldne se je vršil dvoboj med grofom Tiszom in grofom Karolyjem. Karoly je bil močno ranjen, a tudi Tisza je dobil poškodbo. Vršilo se je v cellem 32 hodov. Deviza je bila: da popolne nesposobnosti. Vzrok dvoboja je bil včerajšnji prepir v kazini. Nasprotnika sta se ločila v sovraštvo.

POLOŽAJ DRINOPOLJSKE POSADKE OBUPEN.

Berlin, 2. januarja. Iz Pariza se poroča: Danes dopolne semkaj došla poročila poročajo, da je položaj drinopoljske posadke obupen. Padec Drinopolja je pričakovati že preje predno bo sklenjen v Londonu mir.

POSEBEN SRBSKI DELEGAT V CARIGRADU.

Carigrad, 2. januarja. Zatrjuje se, da pride te dni semkaj poseben srbski delegat v specialni misiji, da se glede rešitve nekaterih vprašanj vrše pogajanja direktno s Turčijo.

VPRASANJE SKADRA.

Rim, 2. januarja. V tukajšnjih političnih krogih se zatrjuje, da se med Dunajem in Rimom že par dni vrše pogajanja glede vprašanja Skadra. Avstrija namreč zahteva, da mora pasti Skader pod Albanijo, italijanski kralj pa stoji na stališču, da ga mora dobiti Crnogora in je tozadevno Italija intervenirala tudi že v Berlinu in zaprosila nemško vlado, naj upliva na Avstrijo, naj odneha od svojega protičrnogorskega stališča.

SPORAZUM MED GRKI IN BOLGARI.

Pariz, 2. januarja. V Solunu se je včeraj vršila konferenca zastopnikov Grške in Bulgarije. Na seji je prišlo do popolnega sporazuma glede ureditve tovarnega in poštenega prometa v novoosvojenih krajih.

PROTIAMERIŠKI KOMPLOT NA FILIPINIH.

Pariz, 2. januarja. Na otokih Filipin je ameriška vlada prišla na sled velikemu komplotu proti ameriški upravi. Vlada je pripravljena vstajati z vsemi močmi v kali zadušiti.

Odgovorni urednik Radivoj Korene. Last in tisk »Učiteljske tiskarne«.

Kupujte in naročajte „DAN“!

— Krojaštvo —

Ivan Kersnič
v Ljubljani

Sv. Petra cesta 32, I. nad.

(poleg kavarne „Avstrija“)

najnovejše mode, solidno delo, zmerne nizke cene, znano pohvalna postrežba.

! Pozor trgovci !

Od danes naprej se prodaja galanterijsko blago in pletenine iz konkurzne mase Ludovika Dolence, : v Prešernovi ulici : pod tovarniško ceno.

FR. P. ZAJEC

Ljubljana, Stari trg št. 9

priporoča kot prvi slovenski izprašani in oblastveno koncesijonirani optik in strokovnjak svoj

optični zavod.

Dalnogled, toplomer, in zrakomere vseh vrst. Očala, ščipalniki natančno spo zdravniškem receptu. Cenike pošiljam na zahtevo zastonj in poštne prosto.

Posebna specialiteta likerja

Zdravnik žetodca
„Liker Medicinal“
Lovro Šebenik, šiška pri Ljubljani

Posebna specialiteta likerja

Ozirajte se na tvrdke, ki oglašajo v „Dnevu“.

Največja zaloga ur, zlatne in srebrne

H. SUTTNER

Ljubljana, Mestni trg 25.

Lastna protokolirana tovarna ur v Svici.

Tovarniška znamka

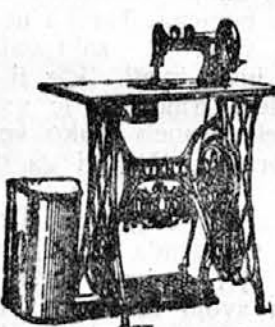
„I K O“

Cenik zastonj in poštne prosto.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta št. 17

priporoča svojo bogato zalogo

šivalnih strojev in stroje za pletenje (Strickmaschinen) za rodbino in obrt.

P. salni stroji Adler. - Vozna kolesa.

Ceniki zastonj in franko.

V zalogi je vedno do 500 kosov od 2 do 60 K komad, tako da si vsakdo lahko izbere. — Ob nedeljah se dobivajo venci v isti hiši v I. nadstropju.

Slavn. občinstvu v mestu in na deželi v ljudno priporočam

največjo zalogo krasnih nagrobnih vencev in trakov z napisi.

Zunanja naročila se izvršujejo hitro in točno Cene brez konkurence.

FR. IGLIČ, Ljubljana, Mestni trg št. 11-12.

Radi inventure

prodajam vso zimsko zalogo kostumov, mantiljev, paletojev, jopic, bluz, raglanov, oblek, klobukov in vse drugo blago 50% pod lastno ceno.

„Angleško skladišče oblek“

O. Bernatović, Ljubljana, Mestni trg št. 5.

E 518/12/59

Razglasilo domika.

Na dražbi dne 21. grudna 1912 prodana posestva vlož. št. 1048 in 1082 deželne deske kranjske, izvzemši parcele št. 2175, so se domaknila

Ljudski posojilnici v Ljubljani

za najboljši ponudek, in sicer prvi vložek za 35.000 K, drugi pa za 190.000 K.

Domik se z nadponudbo ne more ovreči.

C. kr. okrajno sodišče Rudolfovo, odd. II. dne 21. grudna 1912.

Pri nakupu „pravega Francka“ izvolite paziti na to-le varovalno znamko.

Zavrnite previdno podobne zavoje kot ne „pravi Franck“.

Tovarna v Zagrebu.

Proizved najboljših sirovin.

Jurčičev trg št. 3.

Jurčičev trg št. 3.

Naznanilo.

Podpisani naznanjam slav. občinstvu, da sem s 1. oktobrom 1912 službo cenilca Mestne zastavljalnice sam odpovedal (ni mi odpovedala mestna občina, kakor to vedo nekatere osebe) ter se bom od 1. januarja 1913 popolnoma posvetil svoji obrti in trgovini. Slav. občinstvu se najtopleje priporočam ter se bom potrudil vsakogar solidno postreči.

Bilježim z vsem spoštovanjem

Milko Krapeš,

urar in trgovec ter sodnijsko zapriseženi cenilec.

Ljubljana, 1. januarja 1913.

Zahtevajte moj cenik, ki ga razpošiljam poštne prosto.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Delniška glavnica K 8.000.000.

Reservni fond K 800.000.

(Podružnice: Split, Celovec, Trst, Sarajevo, Gorica in Celje.)

naznanja svojim vlagateljem, da bo zvišala od 1. januarja 1913 obrestno mero od starih in novih vlog na knjižice na

letnih 4³/₄%

Rentni davek od vlog na knjižice plača banka sama. — Sprejema vloge na tekoči račun proti 30 dnevni odpovedi po 5% in proti 60 dnevni odpovedi po 5¹/₂%.

Preskrbuje nakup in prodajo vseh vrst vrednostnih papirjev, deviz, valut; zavaruje srečke proti kurzni izgubi pri žrebanjih; izvršuje vse bančne transakcije točno in kulantno.